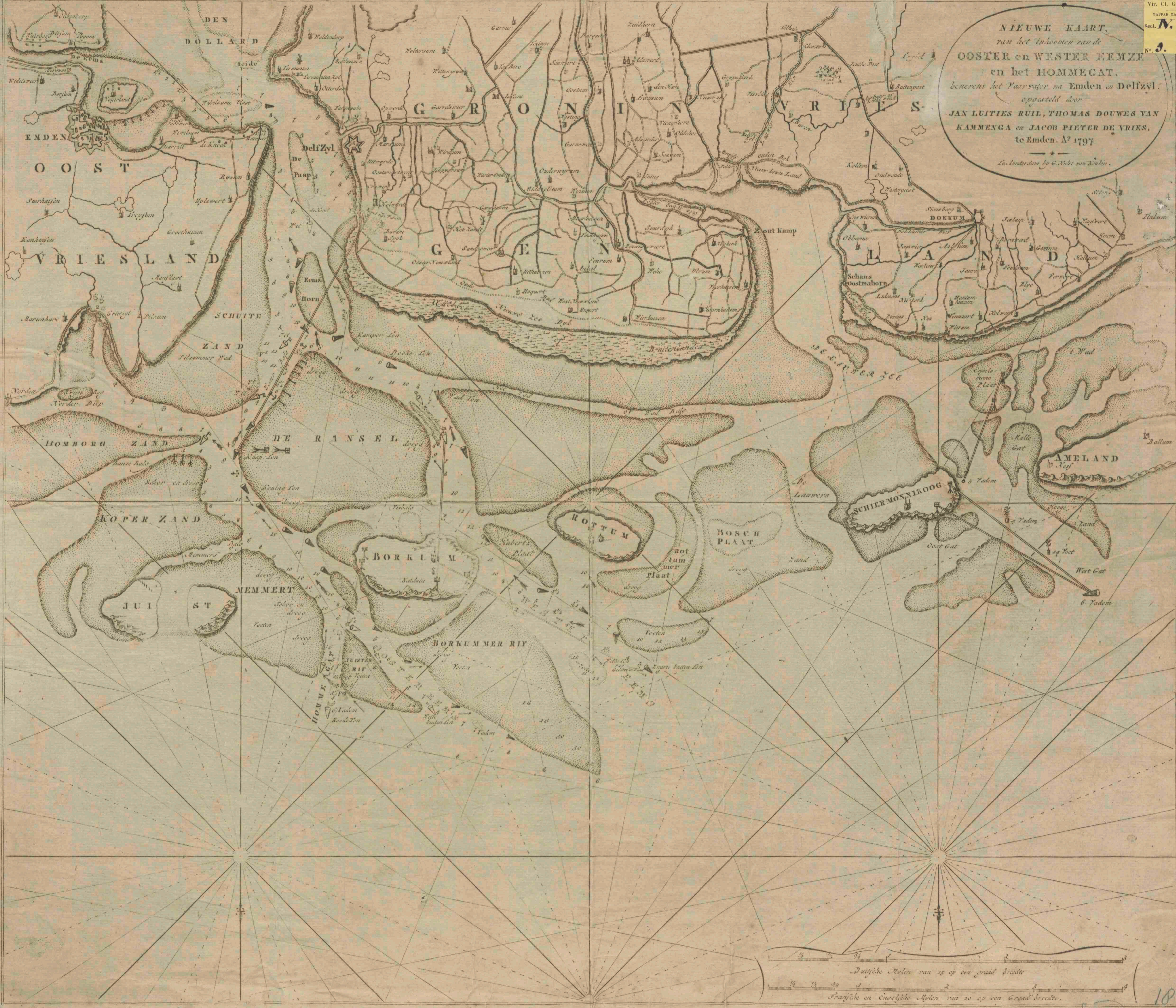

Nieuwe kaart van het inkoomen van de Ooster en Wester Eemze en het Hommegat, benevens het vaarwater na Embden en Delfzijl

<https://hdl.handle.net/1874/431158>

NIEUWE KAART,
van het inloopen van de
OOSTER en WESTER EEMZE
en het **HOMMEGAT,**
benevens het Vaarwater na Emden en Delfzyl.
opgesteld door
JAN LUITJES RUIL, THOMAS DOUWES VAN
KAMMENGA en JACOB PIETER DE VRIES,
te Emden. A^o 1797

Duytsche Molen van 25 op een graad breedte
Fransche en Engelsche Molen van 20 op een graad breedte.

BESCHRYVING

D E R

K A A R T

VAN HET INKOOVEN VAN DE

OOSTER EN WESTER EEMZE
EN HET HOMMEGAT.

BENEEVENS HET VAARWATER NA
EMDEN EN DELFZYL.

OPGESTELD DOOR

JAN LUITJES RUYL,
THOMAS DOUWES VAN KAMMENGA
E N
JACOB PIETERS DE VRIES,
Te EMDEN.

TE AMSTERDAM,

By G. HULST VAN KEULEN, Boek- en Zeekaart-
verkooper, Compas-, Sextant, Oñant-, Graadboog-
en Mathematische Instrumentmaaker, aan den hoek
van den Nieuwenbrug.

1797.

4756

186

Biblioth. Rhen.-Traj.
d. d.
Vir. Cl. G. Moll.
MAPPAE MARINAE.
Sect. **IV.**
N^o. **2.**

BESCHRYVING

DER

K A A R T

VAN HET INKOOVEN VAN DE
OOSTER EN WESTER EEMZE EN HET
HOMMEGAT.

Merken en Coursen van de WESTER EEMS.

1. Op *Rottum* staan twee Kaapen, en een Huis, brengt dezelve in driën, het Huis bewesten, zo staan de Merken van uw Z. Z. O.

2. Op *Borkum* staan twee Kaapen, een Vuurbaak en een Tooren, brengd de kleine Kaap in de Tooren, dan staan dezelve van uw Z. O. ten O. $\frac{1}{4}$ Oostelyker: daat moet de buiten Ton leggen op 6 Vadem.

3. Zeild van daar regt op de eeven genoemde Kaap en Tooren aan, houd dezelve over een, dan vind gy een witte Ton aan Bakboord, hier is de *Eems* op het droogste, dog niet minder als $3\frac{1}{2}$ a $3\frac{3}{4}$ Vadem met laag Water, houd u cours de Kaap en Tooren over een, dan zeild gy zeeker, en behoeft als dan niet te vreezen agter de *Buiten Huibert* in te zullen lopen, alwaar een zwarte Ton aan Stuurboord-zyde op legt, deeze Plaat is verleidend, want bezuiden dezelve vind men meer Water als in de *Eems* zelve, egter loopt het vervolgens dood, om deeze reedenen moet men het *Borkummer-Rif* houden.

Als men de zo evengenoemde witte Ton aan Bakboord, op zyde heeft, dan staan de Kaapen op *Rottum* over een, en men loopt zonder gevaar met deeze Cours en Merken de *Eems* na binnen, tot dat het dieper word 5, 6 en 7 Vadem Water, zeild als dan een weinig Zuidelyker, dat de genoemde kleine Kaap een weinig be-noorden de Tooren komt, op dat gy het *Borkumer Rif* niet te na komt, dog gy kunt het aanloeden op 6 Vadem, tot in de Bogt van *Borkum*, hier is het egter zeer schor, men moet het niet nader komen als op 10 Vadem.

Zeild van de bogt van *Borkum* Z. op, dan vind gy een witte Ton aan Bakboord, genaamd de Meeuwe-steert, die moet men myden om niet agter dezelve te zeilen, zettende de Vloeden 'er sterk op aan, Ingeval deeze Ton 'er niet mogt weezen, dan zyn hier van de Merken op *Borkum*, namelyk houd de groote Kaap en Vuurboede even bewesten de Tooren, dog men kan niet anders als by helder weêr deeze Merken zien, de Westwal kan men aldaar zeekerder langs looden op 6 a 7 Vadem.

Voor dat men deeze Plaat gepasfeerd zy, ontmoet men nog een witte Ton, dan kan men de Oostwal aanloeden op 4, 5, of 6 Vadem tot na de *Eemshorn*, alwaar een zwarte Ton aan Stuurboords zyde op legd, deeze Plaat moet men myden, zynde zeer schor, men moet dezelve niet nader als op 8 Vadem aankomen, en de Oostwal niet onder 5 Vadem; hier loopen de *Ooster en Wester Eems* in elkander, en maakt deeze Plaat gevaarlijk, indien een Schip hier op vast raakt, door het onderlopen ligtelyk kan verlooren gaan. Wy laten het hier by vooreerst berusten, om de *Ooster Eems* van buiten inkomende tot aan deeze *Eemshorn* te beschryven, wordende het-
zel-

zelve vervolgens *een* Vaarwater tot na *Emden*; waar van de beschryving hier na volgen zal.

Merken en Coursen van de OOSTER EEMS.

1. Brengt de groote Kaap een handpaaks lengte be-coosten de Tooren op *Borkum*, zeild tot op 8 a 7 Vadem Water, alwaar de buiten Ton moet leggen, zynde als dan de Kaap en Tooren Z. Z. O. van uw, zeild dan Z. O. ten O. na binnen, zo vind gy twee zwarte Tonnen aan Stuurboord en een witte Ton aan Bakboord, zynde de buiten Ton van 't *Juister Rif*, dan verder na binnen Z. O. een halve Streek Oostelyker vallende de Voorvloedden van de Wal af, zeild zo na binnen tot dat de twee Kaapen die op het Oostland van *Borkum* staan, door malkander zyn, als dan zeild een Streek Zuidelyker tot na de Koning's-Ton, alwaar de groote Scheep-Reede is, van deeze Ton moet men Z. Oost zeilen tot aan de Kaap-Ton, hier is het Vlak, en men komt voor de *Wester-Balg*, alwaar de beste Reede is op 6, 7 en 8 Vadem Water, naar mate men het verkiest.

2. Van deeze Ton door de *Westerbalg* is de Cours Z. W. ten Z. tot na de *Eemshorn*, hiervan zyn voor een onbekende, goede Merken, wanneer er gezigt is; op de *Groningerlandsche* Wal ziet men de Tooren te *Holwierda*, daar by is een Bosch, ('t Bosch van *Waters* genoemd) brengt, of houd de Tooren aan de Westkant van het Bosch, dan zult gy onbeschroomd de *Wester-Balg* kunnen doorzeilen tot na de *Eemshorn*, dan vind gy een zwarte Ton aan Stuurboord, en vervolgens eenige Bakens op de *Rantel* aan Stuurboord, als ook twee Tonnen aan Bakboord, die op het *Schuitesand* leggen, hier

is de Oostwal vlak, men kan dezelve aanlooden op 4, 3 en 2 Vadem Water.

Merken en Coursen van het HOMMEGAT.

1. Brengt de twee Kaapen op het Oostend van *Borkum* over een, zo zyn dezelve van uw Z. ten W. een halve Streek West. De Tooren op *Borkum* aan de Westkant van een ronde *ruige Duin* (by de Eilanders genaamd de *Kat-Duin*; dezelve is zeer gemakkelyk te kennen,) als dan staan ze van uw Z. W. ten Z., daar moet de Buitenton leggen op 6 Vadem, zynde een *Roo-de Ton*, zeild zo na binnen, dat de twee Kaapen over een blyven, de Cours is na dat de Winden en Stroomen zyn, want de Vloeden vallen dwars over dit Gat, indien de Kaapen op *Borkum* over een blyven, zal men met aag Water niet minder als 15 voeten krygen, dog op een korte distantie bekomt men 5, 6 en 7 vadem, en komt dus in de *Ooster-Eems*.

2. By het inzeilen vind gy aan Bakboord een witte Ton met een Vleugel, en aan Stuurboord een dryfbaken met een korf'er op, als men dezelve gepasseerd is, verlaat dan de Kaapen, zeild $1\frac{1}{2}$ Streek Oostlyker, de Oostwal komt niet nader als 9 a 10 Vadem, zullende het u brengen by de *Konings-Ton*, zo als van de *Ooster Eems* gemeld is, wordende dan één Vaarwater.

Dus verre de drie Zeegaten beschreeven hebbende tot aan de EEMSHORN, alwaar dezelve in één Vaarwater te zamen loopen; volgt nu etne beschryving tot op de Rheede voor de Stad EMDEN.

1. Als men de *Eemshoorn* gepasseerd is, komt de Westwal niet nader als op 9 Vadem, en de Oostwal 6 a

5 vadem, is het gezigt zo ver dat men de *Molen* op de Zuidkant van *Delfzyl* kan zien, houd die *Molen* agter *Delfzyl* staande, om vry van de Plaat de *Hond* te kunnen pasfeeren, aan Bakboord vind gy een witte Ton, vervolgens kan men de *Groninger Dyk* aanlooden op 5 vadem, en loopen daarby langs tot dat gy de Haven van *Delfzyl* open hebt, als dan kan men de Oostwal aanlooden op 5, 6 en 7 vadem, in het Vaarwater is 8, 9 en 10 vadem Steekgrond, zeild zo op de *Oostfriesche Dyk* de *Knok* genaamd, zynde een enkeld Huis) aan, alwaar een Hoofd afsteekt en een dryfbaken geplaatst is, mydt hetzelfde 2 a 3 Kabellengte, en zeild dus de *Oostfriesche Dyk* langs op 4 a 5 vadem Steekgrond, brengende u voorts tot voor de Stad *Emden*.

Aanmerking voor de WESTER EEMS.

1. Als men uit den Westen komt, moet men de *Schilgronden* die bewesten den *Eems* leggen, niet nader komen als op 6 a 7 vadem, om niet bezuiden de buiten Ton van de *Wester Eems* te geraken.

2. Als men de *Wester Eems* door dikte of anderzints voorby geraakte, zeild O. N. O. zo vind gy een kuil van 13 a 14 vadem, dan droogt het en loopt het op het *Borkumer-Rif* daar gy op 9 a 10 vadem overloopt, tot dat de groote Kaap en Vuurboede beoosten de Tooren een handspak lengte komt, daar vind gy de zwarte Ton op 7 a 8 vadem, als men dat ook moest of wilde voorby na het *Hommegat*, lood dan benoorden het *Juister-Rif* op 8, 7, 6 vadem langs, naar maate weer en wind is, tot dat de *Borkumer Tooren* Z. W. ten Z. van uw komt, dan staat dezelve aan de Westkant van de *ronde Duin*, en gy zyt voor het *Hommegat*, alwaar op 6 vadem de

Rooide Ton moet leggen. Van de *Ooster Eems* kan niet anders gemeld worden als alreeds gezegt is.

Aanmerkingen van het HOMMEGAT.

1. Als men uit den *Oosten* komt, moet men *Juli* niet nader komen als op 10 vadem, om benoorden de *Knollen* te blyven, en zonder schroom na de buiten *Ton* van het *Hommegat* te kunnen zeilen.

2. Zo iemand het *Hommegat* niet verkiest in te zeilen en na de *Ooster Eems* wilde, zo kan men by het *Juister-Rif* langs zeilen op 5 à 6 vadem, tot dat de *Tooren Z. ten W.* van uw komt, dan kan men over het *Juister-Rif* looden tot in den *Eems*; op 3 à 3½ vadem op het voorzeide *Rif*, dog het is knollig en oneffen; en loopt in de *Ooster Eems* daar men voort op 5, 6, tot 7 vadems komt, dan is verder de *Cours* in de *Ooster Eems*, zoo als reeds gezegt is.

Alle deeze Courszen zyn na een heedendaags Compas, en op de Platen en Banken, zyn voeten gerekent, en in 't Vaarwater vadems, als alleen in 't Hommegat op 't droogst, zyn na deeze beschryving voeten, dog niet als op het alledroogste.

Bovenstaande Beschryving door ons ondergeteekende opgesteld.

JAN LUITJES RUYL,
THOMAS DOUWES VAN KAMMENGA,
JACOB PIETER DE VRIES.

EMDEN,
den 25 Maart 1797.